

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, iedibinot Kopienas nodarbinātības un sociālās vienotības programmu — PROGRESS

(COM (2004) 488 *final*)

(2005/C 255/13)

Pamatojoties uz EK Līguma 262. pantu, Padome 2004. gada 9. septembrī nolēma apspriesties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par: "Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, iedibinot Kopienas nodarbinātības un sociālās vienotības programmu — PROGRESS"

Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsonības specializētā nodaļa, kas bija atbildīga par Komitejas darba sagatavošanu šajā jautājumā, pieņēma savu atzinumu 2005. gada 15. martā. Ziņotājs bija **Greif kgs**

Komiteja savā 2005. gada 6. un 7. aprīļa 416. plenārajā sesijā (2005. gada 6. aprīļa sēdē) ar 127 balsīm "par", 2 balsīm "pret" un 17 "atturoties" pieņēma šo atzinumu:

1. Kopienas programmas PROGRESS konteksts un galvenie punkti

1.1 Savā paziņojumā ⁽¹⁾ par finanšu perspektīvām 2007. — 2013. gadam Komisija uzsver Sociālo pasākumu programmas izšķirošo nozīmi Lisabonas stratēģijas īstenošanā. Šajā sakarā Komisija 2004. gada jūlijā pieņēma priekšlikumu paketi, kas vērsti uz izdevumu, un jo īpaši finansēšanas noteikumu vienkāršošanu un racionalizāciju ES nodarbinātības un sociālajā sfērā.

1.2 Pēc Komisijas domām, ierosinātā racionalizācija uzlabos instrumentu novērtējumu no to izmantotāju puses, skaidrību un saskaņotību un tādējādi kalpos tiešajiem lietotājiem. Tam galvenokārt jānotiek, vienkāršojot instrumentus tiesiskajā un administratīvajā ziņā un novēršot dubultošanos.

— Tā jaunais Eiropas Sociālais fonds, (ESF) pateicoties mazākiem birokrātiskiem apgrūtinājumiem, vienkāršākiem noteikumiem un lielākai decentralizācijai, būs vienkāršāk administrējams un labāk plānots, lai labāk sasaistītu finansiālo atbalstu un nodarbinātības veicināšanas un sociālās kohēzijas stratēģijas, kas tiek īstenotas Eiropas Nodarbinātības stratēģijas (EBS) ietvaros. ⁽²⁾

— Pamatojot to ar nepieciešamību labāk sadalīt resursus, Komisija ierosina arī uzlabot esošās programmas, veicot to saskaņošanu un paredzot vienotākus īstenošanas noteikumus. Tas jāpanāk, samazinot Komisijas pārziņā esošo nodarbinātības un sociālās jomas budžeta pozīciju skaitu no 28 uz 2.

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam "Veidojot mūsu kopējo nākotni — 2007. — 2013. gada paplašinātās Savienības politikas izaicinājumi un budžeta līdzekļi" (COM(2004) 1001 *final*).

⁽²⁾ Šajā sakarā skatīt 2005. gada 9. marta plenārajā sesijā pieņemto EESK atzinumu par Eiropas Sociālo fondu un ar to saistītajām programmām (ziņotāja ENGELER-KEFER kdze).

1.3 Viens no šiem jaunajiem instrumentiem ir Paziņojumā COM(2004) 488 *final* ierosinātā Kopienas programma PROGRESS ⁽³⁾ — "Nodarbinātības un sociālās solidaritātes programma" —, kurā tiek koncentrēts finansējums daudzu pasākumu, kas palīdz īstenot Komisijas nodarbinātības un sociālo politiku, īstenošanai. PROGRESS programmā nav paredzēts finansēt tādas jomas kā "Sociālais dialogs" un "Strādājošo brīva pārvietošanās" ⁽⁴⁾, kā arī par darba apstākļiem atbildīgās Kopienas iestādes ⁽⁵⁾ un jaundibināmais Eiropas dzimumu līdztiesības institūts ⁽⁶⁾. PROGRESS tātad būtībā ir īpašo Kopienas rīcības programmu: "Diskriminācijas apkarošana", "Sieviešu un vīriešu līdztiesība" un "Atvieglājumi lielākas nodarbinātības veicināšanai", kā arī veselības virknes budžeta pozīciju, kas attiecas uz darba apstākļu jomu, apvienojums.

1.4 Programmai, kas paredzēta laika posmam no 2007. līdz 2013. gadam, kuras kopējais finansējums ir gandrīz EUR 629 miljoni un kurai jāpapildina ESF finansētie pasākumi, jāatbalsta — ar dažādām prioritātēm atsevišķajās programmas sadaļās — galvenokārt triju veidu pasākumi:

— analītiski pasākumi, kā, piemēram, datu, izpētes materiālu, analīžu, ietekmes novērtējumu vākšana un izplatīšana, kā arī statistikas metožu un novērtējumu izstrādāšana, kas uzlabotu problēmu izpratni un atbalstītu efektīvu īstenošanu attiecīgajās jomās, kā arī izpratni par to saistību ar citām ES politikas jomām un stratēģijām.

⁽³⁾ PROGRESS = Programma nodarbinātībai un sociālajai solidaritātei

⁽⁴⁾ Priekšlikumi par finansējuma EUR 480 miljonu apmērā piešķiršanu sociālā dialoga, strādājošo pārvietošanās brīvības (jo īpaši EURES tīkla), kā arī izpētei un ziņojumiem sociālajā jomā tiks iesniegti vēlāk.

⁽⁵⁾ Eiropas dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds (Dublina) un Eiropas Veselības un drošības darba vietā aģentūra (Bilbao).

⁽⁶⁾ Jaundibināmā Eiropas dzimumu līdztiesības institūta (EGI) mērķis būs sniegt Savienībai un dalībvalstīm salīdzināmu informāciju un datus par dzimumu līdztiesību un kalpot par katalizatoru informācijas apkopošanas, analīzes un sniegšanas paātrināšanā. Komisija ir apsolījusi sniegt attiecīgu paziņojumu 2005. gada sākumā.

- abpusējas mācīšanās, informācijas apmaiņas, pārbaudītas prakses izziņāšanas, izplatīšanas un apguves pasākumi, kā arī uzraudzības un novērtējuma pasākumi, kā piemēram, neatkarīgo ekspertu novērtējums (*Peer-Review*), kas starp citu palīdz izprast reālo situāciju atsevišķajās dalībvalstīs un kura mērķis ir arī panākt labāku ES tiesību normu piemērošanu;
- atbalsts galvenajiem dalībniekiem, lai veicinātu labas prakses apmaiņu, informācijas izplatīšanu par preventīvajiem un izglītojošajiem pasākumiem, ka arī diskusijām, piemēram, organizējot dalībvalstu ierēdņu darba grupas, tālāk attīstot tīklu darbību ES līmenī vai finansējot ekspertu tīklus atsevišķajās darbības jomās.

1.5 Programmai būs piecas sadaļas:

- **Nodarbinātība:** atbalsts Eiropas nodarbinātības stratēģijas (ENS) īstenošanai, jo īpaši nodarbinātības pamatnostādņu un ieteikumu novērtēšanai un pārraudzībai, ENS un citu politikas jomu mijiedarbības analīzei, izaicinājumu, ar kuriem jāsastopas reģionāliem un vietējiem dalībniekiem nodarbinātības politikas jomā, apzināšanai.
- **Sociālā aizsardzība un sociālā integrācija:** atbalsts atklātās koordinācijas metodes izmantošanai šajā jomā, ka arī izpratnes palielināšana par visiem nabadzības aspektiem un šī mērķa saistības ar citām politikas jomām analīze.
- **Darba apstākļi:** atbalsts darba vides un darba apstākļu, tajā skaitā drošības un veselības aizsardzības, uzlabošanas pasākumiem.
- **Nediskriminācija un diversitāte:** atbalsts ES Līguma 13. panta, kas nosaka diskriminācijas aizliegumu, efektīvai īstenošanai un piemērošanai, ka arī diskriminācijas aizlieguma iekļaušana visās ES stratēģijās.

- **Dzimumu līdztiesība:** Dzimumu līdztiesības principa efektīva īstenošana un integrētas pieejas dzimumu līdztiesības īstenošanai (*Gender Mainstreaming*) sekmēšana ES stratēģijās.

1.6 Programma ir pieejama valsts un privātām organizācijām un dalībniekiem. Tā jo īpaši paredzēta dalībvalstīm, vietējām un reģionālajām pašvaldībām, valstu nodarbinātības dienestiem un valstu statistikas pārvaldēm. Atbilstoši ES tiesību aktiem iesaistīties tajā drīkst arī profesionālās organizācijas, universitātes un pētniecības institūti, kā arī sociālie partneri un nevalstiskās organizācijas.

ES finansējumu būs iespējams saņemt kā pakalpojumu sniegšanas līgumu pēc notikuša konkursa vai kā dotāciju (augstākais 80 procentu apjomā) izmaksu segšanai pēc uzaicinājuma iesniegt projekta priekšlikumus.

PROGRESS programmu koordinēs viena vienīga komiteja, nevis četras, kā līdz šim (atbilstoši četrām specifiskajām rīcības programmām).

1.7 Programmas īstenošanas 7 gadu periodam paredzēts kopējais finansējums EUR 628,8 miljonu apmērā. Programmas atsevišķajām sadaļām paredzēts sekojošs finansējums no kopējā finansējuma apjoma:

- Nodarbinātība: 21 %
- Sociālā aizsardzība un sociālā integrācija: 28 %
- Darba apstākļi: 8 % ⁽⁷⁾
- Nediskriminācija un diversitāte: 23 %
- Dzimumu līdztiesība: 8 % ⁽⁸⁾

Administrēšanas, jo īpaši PROGRESS programmas vadības komitejas izdevumiem budžetā noteikta maksimālā robeža — 2 % no kopējā finansējuma apjoma. Desmit procenti no kopējā finansējuma apjoma (EUR 62,9 miljoni, apmēram EUR 9,2 miljoni gadā) nav paredzēti kādas atsevišķas programmas sadaļas finansēšanai. Ņemot vērā izmaiņas, kas bieži rodas programmas īstenošanas gaitā, tie būs līdzekļi, kuri dos iespēju programmas vadības komitejai reaģēt uz šīm pārmaiņām un kurus tā piešķirs programmas atsevišķo sadaļu ietvaros.

Pārskats par PROGRESS programmas vispārējiem mērķiem

Zināšanu un izpratnes par dalībvalstīs valdošo situāciju uzlabošana ar analīzes, novērtēšanas un pasākumu pārraudzības palīdzību.	Statistikas instrumentu, metožu un rādītāju attīstības veicināšana.	ES tiesību normu un stratēģisko mērķu īstenošanas atbalstīšana un pārraudzība dalībvalstīs, kā arī to ietekmes novērtējums.	Dažādo tīklu darbības, abpusējas mācīšanās, kā arī pārbaudītas prakses izziņāšanas un popularizēšanas ES līmenī veicināšana.	Interesu grupu un sabiedrības informēšana, īstenojot PROGRESS programmas stratēģiju.	Svarīgāko ES tīklu spējas paātrināt un atbalstīt Kopienas stratēģiju īstenošanu uzlabošana.
---	---	---	--	--	---

⁽⁷⁾ Turklāt darba apstākļu jomā no 2007. līdz 2013. gadam ir paredzēti EUR 266,4 miljoni Eiropas sadzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonda (Dublina) un Eiropas Veselības un drošības darba vieta aģentūras (Bilbao) finansēšanai.

⁽⁸⁾ Paralēli tam dzimumu līdztiesības jomā Komisija tuvākajā laikā iesniegs priekšlikumu par Eiropas dzimumu jautājumu institūta (EGI) izveidošanu, kura budžets laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam būs EUR 52,7 miljoni Dzimumu jautājumu institūta izveidošana neietekmēs kopējo budžetu, jo šī summa jau tika atskaitīta no ierosinātās PROGRESS programmas finansējuma.

2. Vispārējās un īpašās piezīmes par šo priekšlikumu.

2.1 Atbilstošu finanšu līdzekļu un instrumentu nodrošināšanai visās PROGRESS programmai nozīmīgās politikas jomās ir izšķiroša nozīme, ja gribam panākt, ka ES — kā to paredz Lisabonas stratēģija — līdz ar konkurētspējas palielināšanu zināšanu sabiedrībā patiešām sākas ilgstoša ekonomiska izaugsme, kas uzlabos nodarbinātību un kuras rezultātā uzlabosies darba kvalitāte un nostiprināsies sociālā kohēzija. Šajā sakarā EESK ļoti atzinīgi vērtē šo Komisijas priekšlikumu par PROGRESS programmu 2007.— 2013. gadam un, ņemot vērā šobrīd notiekošo Lisabonas stratēģijas novērtējumu termiņa vidū, pievērš šai iniciatīvai lielu uzmanību, tāpēc ka šī pamatprogramma paralēli ESF būs viens no galvenajiem atbalsta veicināšanas instrumentiem Sociālo pasākumu programmai 2006.— 2010. gadam, kas šobrīd atrodas lēmuma pieņemšanas fāzē. Neraugoties uz kopumā pozitīvo PROGRESS programmas novērtējumu, paralēli dažām vispārīgām piezīmēm par šo jauno Kopienas finanšu instrumentu Komiteja vēlētos izteikt šaubas par dažiem konkrētiem Komisijas paziņojuma punktiem, kam, pēc tās domām, vēl nepieciešami paskaidrojumi un precizējumi lēmuma pieņemšanas fāzē.

2.2 Programmas vispārējie mērķi:

2.2.1 Lisabonas stratēģijas kontekstā Komiteja pozitīvi vērtē to, ka priekšlikumā (neraugoties uz pašreiz notiekošajām diskusijām par 2007.—2013. gada finanšu perspektīvas sastādīšanu un līdzekļu sadalījumu tajā) pavisam skaidri uzsvērta nepieciešamība turpināt esošo Kopienas finanšu līdzekļu piešķiršanu nodarbinātības un sociālajā jomā.

2.2.2 Bez šaubām, ka visu to Kopienas sociālās un nodarbinātības politikas finanšu instrumentu, kuru administrēšana ir Komitejas kompetencē, ciešāka apvienošana vienā vienīgā ietvaru programmā var tikt vērtēta kā attiecīgo finanšu līdzekļu nodrošināšana Lisabonas stratēģijas sociālās dimensijas stiprināšanai un jo īpaši kā ieguldījums sociālās politikas jomu koordinēšanā Sociālo pasākumu programmas ietvaros.

2.2.3 EESK būtībā piekrit priekšlikuma 2. pantā formulētajiem vispārējiem mērķiem. Katrā ziņā būtu vēlams, ka attiecīgo dalībnieku, kuriem ir liela pieredze pasākumu īstenošanā sociālās politikas jomā, starptautiskās apmaiņas veicināšana tieši tiktu minēta kā viens no mērķiem, jo daudziem potenciālajiem pieteikumu iesniedzējiem tas būtu viens no galvenajiem atskaites punktiem viņu dalībai ES projektos.

2.2.4 Šajā sakarā EESK pauž neizpratni, kāpēc šī lēmuma projekta 2. panta 4. punktā runa ir tikai par "tiklu darbības veicināšanu ES līmenī". Komiteja uzskata, ka PROGRESS vispārējo mērķu uzskaitījums ir jāpapildina, lai panāktu to, ka abpusējā mācīšanās, ko veicinās PROGRESS programma,

neaprobežojas tikai ar dalībniekiem ES līmenī, bet lai tā veicinātu arī attiecīgo dalībnieku starptautisko apmaiņu divpusējā un daudzpusējā līmenī starp atsevišķajām dalībvalstīm. Bez tam EESK uzskata par nepieciešamu to 8. pantā "Labāka informācija par visu veidu diskrimināciju" skaidri minēt kā mērķi.

2.3 Saskaņotība un komplementaritāte ar citām politikām.

2.3.1 Jaunā programma ir jāaplūko saistībā ar "streamlining" pieeju, ko Komisija kopš 2003. gada praktizē ekonomikas un sociālās politikas jomās, un šajā gadījumā jo īpaši nodarbinātības politikā. Ņemot vērā iepriekš teikto, šī lēmuma projekta 15. pants, kurā ir runa par Komisijas un dalībvalstu attiecīgiem mehānismiem un darbībām PROGRESS programmas darbību koordinēšanā ar citām Savienības un Kopienas stratēģijām, instrumentiem un darbībām, šķiet, ir nepilnīgs, tāpēc ka tajā aplūkota tikai šaura politikas joma. Ar pasākumiem zinātniskās izpētes, tieslietu un iekšpolitikas, kultūras, izglītības un jaunatnes jomās, kam neapšaubāmi nepieciešama saskaņošana ar nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma politiku, ir gan nosauktas svarīgas politikas, bet citas jomas, kā piemēram, reģionālā un kohēzijas politika, vispār netiek minētas.

2.3.2 No otras puses, Komiteja uzskata, ka PROGRESS programma ir jāsaista arī ar citām politikas jomām, kas vismaz tikpat lielā mērā ietekmē situāciju nodarbinātības jomā, kā arī priekšstatus par situāciju sociālās iekļaušanas, iespēju vienlīdzības u.c. jomās. Šajā sakarā būtu jāparedz koordinēšana ar ekonomikas, finanšu un konkurences politikas stratēģijām un darbībām, lai panāktu to, ka šīs politikas Eiropas un dalībvalstu līmenī nekavē programmas vispārējo mērķu īstenošanu. Tāpēc EESK ierosina veikt attiecīgus papildinājumus lēmuma projekta 15. panta 1. un 2. punktā.

2.4 Finanšu asinējums

2.4.1 Līdztekus kopējam finanšu asinējumam Kopienas pasākumu īstenošanai 7 programmas darbības gadu laikā EUR 628,8 miljonu apmērā Komisija lēmuma projekta 17. pantā nosaka minimālo līdzekļu apjomu no kopējā finansējuma, kas jāpiešķir katrai atsevišķajai programmas sadaļai. EESK uzskata, ka Komisija ir palaidusi garām iespēju savā paziņojumā precīzi noteikt, kādā proporcijā noteiktais kopējais programmas finansējums ir pret pašreizējo finansējumu esošajās rīcības programmās. Šajā sakarā jo īpaši interesanti būtu salīdzinoši dati par esošajām rīcības programmām, sevišķi tāpēc, lai varētu novērtēt, cik adekvāti tiek ņemts vērā inflācijas pieaugums un kādā veidā un kādā mērā budžeta veidošanas gaitā tika ņemta vērā attiecīgi notikusī un paredzētā paplašināšanās (25 ES dalībvalstis, Bulgārija, Rumānija). Šajā sakarā no Komisijas līdz šim saņemta tikai neformāla informācija.

2.4.2 Ņemot vērā pašreiz notiekošo Lisabonas stratēģijas novērtējumu termiņa vidū un programmas apjomīgo saturu EESK, nopietni apšaubā Komisijas ierosināto budžeta *status quo* saglabāšanu PROGRESS programmā paredzētajās politikas jomās. Komisijas paziņojuma 2. nodaļas 3. daļā ir runa par "ierobežotiem finanšu līdzekļiem", kurus jāpiešķir Sociālo pasākumu programmas atbalstam. Šai argumentācijai Komiteja nekādā gadījumā nevar piekrist, tāpēc ka tā jau vairākkārt ir norādījusi uz nepieciešamību finanšu perspektīvās pievērst uzmanību "ES budžeta saskaņošanai ar Lisabonas stratēģiju", jo noteikti ir jānodrošina atbilstošs finansiāls pamats gan Eiropas nodarbinātības stratēģijas, gan Sociālo pasākumu programmas mērķu sasniegšanai (*). EESK šajā sakarā noteikti iestājas par atbilstošu PROGRESS programmas tāmē paredzēto līdzekļu palielināšanu.

2.4.3 Turklāt 17. pantā noteikts administratīvo izdevumu maksimālais apjoms (EUR 12,6 miljoni) 2% apmērā no PROGRESS programmas kopējā budžeta, kā arī paredzēti līdzekļi (EUR 62,9 miljoni vai apmēram EUR 9,2 miljoni gadā), kas dos programmas vadības komitejai iespējas manevrēt programmas sadaļu ietvaros. Kaut gan EESK šajā sakarā saprot, ka projekta, kas ilgs 7 gadus, plānošanā ir nepieciešams zināma elastība, ņemot vērā iespējamās pārmaiņas, kas varētu notikt nākotnē, tai tomēr šķiet svarīgi pieprasīt, lai tāda veida lielā mērā "autonomā" mainīga budžeta administrēšanā, ko īsteno Komisija un dalībvalstis, noteikti tiktu nodrošināta pārredzamība un pilnā apjomā saglabāta Eiropas Parlamenta līdzdalība.

2.4.4 Turklāt Komiteja uzskata, ka vēl vairāk jāprecizē finanšu līdzekļu sadalījums atsevišķajām PROGRESS sadaļām, par kuru ir ierosināts pieņemt lēmumu. Tā piemēram, 8. pantā "dzimumu līdztiesības" nodrošināšanas mērķis ir definēts kā viena no PROGRESS programmas satura sadaļām. Taču šai programmas sadaļai paredzēts daudz mazāk līdzekļu no kopējā finansējuma (17. pants). Ar ko tas tiek pamatots? Paskaidrojums, ka dibināmā Dzimumu jautājumu institūta finansējums (EUR 52,7 miljoni) netika ieskaitīts PROGRESS budžetā, nešķiet pietiekami svarīgs, arī tādēļ, ka Dzimumu jautājumu institūta pilnvaras, struktūra un darbības veids vel nav skaidri zināms. Tādā veidā uzsāktā līdzekļu samazināšana līdztiesības un iespēju vienlīdzības politikas jomā Komitejai nekāda veidā nešķiet objektīvi pamatota, ņemot vērā arī Lisabonā nosprausto mērķi attiecībā uz sieviešu nodarbinātības radītājiem. EESK šajā sakarā ierosina nopietni apsvērt īpaša Dzimumu jautājumu institūta budžeta izveidošanu un tam nepieciešamos līdzekļus neatskaitīt no PROGRESS kopējā finanšu asignējuma, kā tas, pēc visa spriežot, noticis šajā priekšlikuma projektā.

2.5 Racionalizācija Komisijas līmenī

2.5.1 Attiecībā uz Komisijas īstenojamiem vienkāršošanas un racionalizācijas mērķiem ir jāatzīmē, ka Komisija tagad arī

(*) Šajā sakarā skatīt arī EESK atzinuma SOC/187 "Nodarbinātības politika: EESK loma pēc paplašināšanās un Lisabonas procesa perspektīvā" (ziņotājs GREIF kgs) 6.8. punktu.

veicināšanas politikā turpina īstenot "streamlining" pieeju, ko tā kopš 2003. gada īsteno sociālās aizsardzības un nodarbinātības jomā. Komiteja principā pozitīvi vērtē šo vienkāršošanu un racionalizāciju, ja tā patiešām veicina izmaksu samazināšanu, novērš nevajadzīgu dubultošanu, padara skaidrāku administrēšanas procesu un uzlabo pārredzamību.

2.5.2 Šajā sakarā Komiteja vēlētos norādīt uz dažām grūtībām, kas rodas, notiekot pārejai no skaidri definētām īpašām programmām uz vienu daudz lielāku un, iespējams, grūtāk administrējamu programmu. Vai vispār ir iespējams un lietderīgi, ņemot vērā šīs jaunās programmas ārkārtīgi plašo saturu, katrā programmas sadaļā izvirzīt vienlīdz darbotiespējīgus mērķus. Ievērojot programmas plašo saturu, katrā ziņā ir jāveic pasākumi, lai pēc administrēšanas vienkāršošanas atsevišķajās programmas sadaļās nezustu nepieciešamā koncentrēšanās uz galveno. Ir jāpanāk, ka paredzētās administrēšanas vienkāršošanas rezultātā uzlabojas ne tikai programmas tehniskā vadība, bet arī veidojas adekvāts, mērķa grupas interesēm atbilstošs saturs.

2.6 Programmas komiteja un dalībvalstu loma

2.6.1 13. pantā noteikts, ka turpmāk četru komiteju vietā (katrai rīcības programmai sava) Komisiju programmas īstenošanā atbalstīs viena vienīga Programmas komiteja. Šis komitejas sastāvs būs mainīgs un tajā piedalīsies par attiecīgajā reizē apspriežamo jautājumu atbildīgie valstu pārstāvji.

2.6.2 Rodas jautājums, kā tāda komiteja darbosies un kādam jābūt tās sastāvam, lai nodrošinātu, ka un piecu programmas sadaļu vispārējie un īpašie mērķi tiek ņemti vērā adekvāti un atbilstošajā termiņā. Vai tā rezultātā neradīsies milzīgs papildus administratīvais slogs un nebūs jāiegulda liels darbs, dalībvalstu līmenī koordinējot ministriju darbu? Ko tas nozīmē mazajām un galvenokārt jaunajām dalībvalstīm? Vispār būtu jāpievērš uzmanība, lai Komisijas līmenī notiekošā racionalizācija neizraisītu administratīvas grūtības dalībvalstīs un programmas pārvaldē pietiekami tiktu iesaistīti sociālie partneri un citas pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

2.6.3 Turklāt EESK ir pārliecināta, ka racionalizācija nedrīkst izraisīt ierobežojumus programmas īstenošanā, jo īpaši tas attiecas uz Programmas komitejas veiktā pārraudzības darba pārredzamību un dalībvalstu ietekmi uz lēmumu pieņemšanas procedūru un projektu izvēli. Komisijai jānodrošina administratīvā vadība, mērķa sasniegšana, līdzdalība, kā arī adekvāta pārraudzība un paveiktā darba kontrole atbilstošā kvalitātē un katrā ziņā tikpat lielā apjomā kā līdz šim.

2.7 Atvieglot tiešajiem lietotājiem piekļuvi programmai

2.7.1 Pēc Komisijas domām, ierosinātā racionalizācija palielinās instrumentu iedarbību, skaidrību un saskaņotību un tādējādi dos labumu tiešajiem lietotājiem. Pateicoties standartizētām procedūrām un saskaņotiem īstenošanas noteikumiem, potenciālajiem finansiālā atbalsta saņēmējiem būs vienkāršāk pieteikties uz līdzekļu saņemšanu no jaunās programmas dažādajām sadaļām. Tā tiešajiem lietotājiem būs vajadzīgs tikai vienas institūcijas apstiprinājums, kas ir svarīgi īpaši tajos gadījumos, kad viens projekts paredz vairāku programmas sadaļu mērķu īstenošanu.

2.7.2 Nepārziņot daudzo racionalizācijas un labākas resursu piešķiršanas ideju konkrētos īstenošanas noteikumus, ir grūti novērtēt, cik lielā mērā dažādie mērķi saskan: (a) lielāka, centralizētāka programmas struktūra; (b) vienkārša, efektīva administrēšana visos (Komisijas, dalībvalstu, projektu īstenošanu) līmeņos; (c) pārskatu sniegšanas un finansiālās drošības prasības; (d) pēc iespējas tiešākas un atklātākas piekļuves programmai nodrošināšana visām mērķa grupām. Šajā ziņā nepieciešama aktīva stratēģija, lai ar īstenošanas noteikumu palīdzību varētu pārvarēt iespējamus mērķu konfliktus. Pēc Komitejas domām, jaunās programmas panākumi lielā mērā būs atkarīgi no tā, vai arī tās dalībnieki izjutīs paredzēto vienkāršošanu. Komisija uzskata, ka no īstenošanas noteikumiem, kas vēl jāpieņem (īpaši attiecībā uz "Vienas pieturas aģentūru"), lielā mērā būs atkarīgs, vai paredzētie vienkāršošanas un racionalizācijas mērķi patiešām sniegs pievienoto vērtību programmas dalībniekiem.

2.7.3 Vai izdosies panākt Kopienas līdzekļu ieguldīšanu pēc iespējas tuvāk tās pilsoņiem, galvenokārt būs atkarīgs no tā, cik lielā mērā informētiem pieteikumu iesniedzējiem tiks atvieglota piekļūšana programmai un projektiem un cik lielā mērā izdosies novērst tās sašaurināšanos. Ņemot vērā jaunās programmas plašumu, pieredzi ar citām rīcības programmām un Kopienas iniciatīvām, kā arī aktuālo pieredzi attiecībā uz Komisijas finanšu noteikumiem, izrādās, ka ir jāveic pasākumi, lai īstenošanas noteikumi nebūtu pārāk stingri tā sauktajiem "mazo pieteikumu iesniedzējiem". Tāpēc rodas jautājums: Kādus "kompensējošus" pasākumus šajā sakarā varētu veikt, lai PROGRESS būtu ne tikai vērtīgs, bet arī pievilcīgs un pieejams arī pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kurām nav savu projektu speciālistu un kurām nav lielas (grāmatvedības) infrastruktūras, neskatoties uz augošajām administratīvajām prasībām (piemēram, bankas garantijas iesniegšana, kredītspējas novērtējums un apliecinājums par veikto revīziju)?

2.8 Sadarbība ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām

2.8.1 9. panta 2. punktā — pasākumu apraksts mērķu sasniegšanai — sadaļā "abpusējā mācīšanās, informēšana un popularizēšana" tiek izvirzīti šādi mērķi: "izteikta Eiropas dimensija", "atbilstošs apmērs", "patiesas pievienotā vērtība ES

līmenī", kā arī mazāks programmas iestāžu skaits: "(sub-)nacionāla iestāde un citas". Minētie kritēriji ir neskaidri un tie pieļauj lielu interpretācijas brīvību. Tāpēc Komiteja ierosina nodrošināt, lai, konkursa un pieteikumu iesniegšanas procesā stingri piemērojot šos kritērijus, būtiski nepasliktinātos, piemēram, lielo projektu iesniedzēju un līdz ar to noteiktu mērķa grupu un dalībnieku piekļūšana programmai.

2.8.2 Lēmuma projekta 2. panta 5. punktā "ieinteresēto pušu un plašas sabiedrības informētības par ES politiku veicināšana" tiek minēta ka viens no PROGRESS vispārējiem mērķiem. To var sasniegt tikai tādā gadījumā, ja visi Eiropas, dalībvalstu un vietējā līmeņa sociālās politikas patiesie īstenoņi arī turpmāk varēs attīstīt savu darbību. Šajā sakarā Komiteja atzinīgi vērtē vienkāršošanu un racionalizāciju galvenokārt tādā gadījumā, ja tā atvieglo visu ieinteresēto pušu, jo īpaši sociālo partneru un citu pilsoniskās sabiedrības organizāciju piekļūšanu programmai un tā nepasliktina piekļūšanu Kopienas līdzekļiem.

2.8.3 Šajā sakarā EESK ir norūpējies par to dalībnieku sarakstā, kuriem ir pieejama PROGRESS programma, ir iekļautas tikai NVO, kas darbojas Eiropas līmenī. 10. pantā ("Piekļuve programmai") nav runa par NVO valstu līmeni. Komiteja ir pārliecināta, ka neraugoties uz ES līmeņa dalībnieku lielo nozīmi, pilnvērtīga apmaiņa, tīklu veidošanās, priekšzīmīgas prakses izziņāšana un popularizēšana un abpusēja mācīšanās galvenokārt notiek to dalībnieku starpā, kam ir attiecīgā pieredze noteiktā jomā un kas darbojas valstu, reģionālajā vai vietējā līmenī. Komiteja uzskata, ka pārrobežu aktivitātēm un pieredzes apmaiņas nodrošināšanai Eiropas Savienībā šajā sakarā ir tik pat liela nozīme kā šo dalībnieku formālai apvienošanai Eiropas līmenī. Tāpēc tā ierosina Komisijas tekstā teikto formulēt citādi, nosakot, ka tikai NVO, kas darbojas Eiropas līmenī, ir pieeja šai programmai.

2.8.4 Tāpēc Komiteja ierosina lēmuma projekta 2., 9. un 10. pantā veikt attiecīgus skaidrojumus un saskaņošanu, lai īstenotu vienu no Komisijas ierosinātajiem galvenajiem mērķiem, proti, sadarbību ar pilsoniskas sabiedrības organizācijām.

3. Kopsavilkums

3.1. EESK kopumā atbalsta šo Komisijas priekšlikumu PROGRESS 2007. — 2013. gadam un piešķir šai iniciatīvai lielu nozīmi tieši tāpēc, ka šobrīd notiek Lisabonas stratēģijas novērtējums termiņa vidū. Šī pamatprogramma ir viens no galvenajiem atbalsta instrumentiem sociālajā un nodarbinātības jomā, kas darbosies ilgāk nekā nesen pieņemtā Sociālo pasākumu programma 2006. — 2010. gadam. Tikai ņemot vērā lēmumus, kuri šobrīd tiek pieņemti ilgam laika posmam, Komiteja šaubās par dažiem konkrētiem Komisijas paziņojuma punktiem, kam vēl nepieciešami skaidrojumi un kas vēl jāprecizē, pieņemot galīgo lēmumu.

3.2. Šajā sakarā runa ir par apsvērumiem attiecībā uz: a) saskaņotību ar citām Kopienas politikas jomām, b) finanšu līdzekļu piešķiršanu un sadalīšanu, c) plašu piekļūšanu programmai un to, cik lietderīga tā būs tās dalībniekiem, neraugoties uz racionalizāciju Komisijas līmenī, d) Programmas komitejas pārredzamību un līdzdarību tajā, e) pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu.

3.3. EESK cer, ka par šiem punktiem izteiktie apsvērumi, jo īpaši tie, kas attiecas uz finanšu asignējumu, ievērojot Lisabonas mērķu īstenošanu, tiks ņemti vērā turpmākajā lēmuma par PROGRESS pieņemšanas gaitā.

Briselē, 2005. gada 6. aprīlī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Anne-Marie SIGMUND

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par priekšlikumu Padomes un Eiropas Parlamenta ieteikumam par turpmāko Eiropas sadarbību augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanā

(COM(2004) 642 final — 2004/0239 (COD))

(2005/C 255/14)

Eiropas Savienības Padome 2005. gada 20. janvārī saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu nolēma apspriesties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju attiecībā uz *Priekšlikumu Padomes un Eiropas Parlamenta ieteikumam par turpmāko Eiropas sadarbību augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanā*

Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsonības specializētā nodaļa, kas bija atbildīga par komitejas darba sagatavošanu šajā jautājumā pieņēma atzinumu 2005. gada 15. martā. Referents — **Soares kgs.**

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja savā 2005. gada 6. un 7. aprīļa 416. plenārajā sesijā (6. aprīļa sanāksmē) ar 144 balsīm “par”, 2 “pret” un 6 atturoties, pieņēma šādu atzinumu.

1. Ievads

1.1 Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 149. panta 1. punkts paredz, ka “veicinot dalībvalstu sadarbību un vajadzības gadījumā atbalstot un papildinot to rīcību, Komisija sekmē pilnvērtīgu izglītības attīstību, pilnīgi respektējot dalībvalstu atbildību par mācību saturu un izglītības sistēmu organizāciju, kā arī kultūru un valodu dažādību”.

1.2 Ministru Padome 1998. gada 24. septembrī pieņēma ieteikumu par Eiropas sadarbību augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanā, kas “aicina dalībvalstis atbalstīt vai izveidot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas un veicināt augstākās izglītības iestāžu un kompetento varas iestāžu sadarbību un pieredzes apmaiņu”. Arī Komisiju aicina “atbalstīt šādu sadarbību un ziņot par minētā ieteikuma mērķu īstenošanu Eiropas un dalībvalstu mērogā.”

1.3 Komisijas iesniegtajā ziņojumā norādīts (¹), ka “kvalitātes nodrošināšanas sistēmu izveides un sadarbības veicināšanas jomā” ir panākts ievērojams progress, tomēr tas nav pietiekams, tādēļ “ir nepieciešami tālejošāki pasākumi, lai uzlabotu Eiropas augstākās izglītības kvalitāti, lai tā kļūtu pārredzamāka un iemantotu Eiropas pilsoņu, kā arī citu kontinentu studentu un mācību spēku uzticību”.

1.4 Boloņas procesa ietvaros 2003. gada septembrī Berlīnē notika Eiropas izglītības ministru sanāksme, kuras mērķis bija izveidot Eiropas Augstākās izglītības telpu un kurā tika izdarīts secinājums, ka pamatā visās dalībvalstīs ir izveidotas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas, ko raksturo virkne pamatiezīmju, proti, programmu vai izglītības iestāžu novērtēšana, veicot iekšējo vai ārējo novērtējumu, nodrošinot studentu līdzdalību, rezultātu publicēšanu un starptautiska mēroga līdzdalību.

(¹) Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai (COM) 620 final, 30.09.2004.)